

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2013-2014

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ ΒΟΗΘΟΥΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Με βάση το πλάνο σταδιακής εισαγωγής του Αναλυτικού Προγράμματος του μαθήματος της Ιστορίας στο γυμνασιακό κύκλο και σε συνέχεια των οδηγιών που δόθηκαν από το Γραφείο του Υπουργού ΥΠΠ, σημειώνουμε ότι για τη σχολική χρονιά 2013-2014 ισχύουν τα πιο κάτω:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

- ◉ Γίνεται πλήρης εφαρμογή των αντίστοιχων Αναλυτικών Προγραμμάτων στην Α΄ και Β΄ Γυμνασίου και **πλήρης εισαγωγή/εφαρμογή του αντίστοιχου Αναλυτικού Προγράμματος στη Γ΄ Γυμνασίου** (βλ. www.moec.gov.cy > Μέση Εκπαίδευση > Εκπαιδευτικό Υλικό > Ιστορία > Αναλυτικά Προγράμματα).
- ◉ Ειδικά για τη διδακτέα ύλη της Β΄ και Γ΄ Γυμνασίου έχει γίνει ανασχεδιασμός της ύλης, που αφορά μόνο τη φετινή σχολική χρονιά.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2013-2014

ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013-2014		
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Εποχή του Λίθου — Ελληνιστική Εποχή	Ρωμαϊκή Εποχή — 18ος αιώνας (Διαφωτισμός)	Περίοδος Λατινοκρατίας — Ένταξη Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (2004)
Εφαρμογή Αναλυτικού Προγράμματος Α΄ Γυμνασίου	Εφαρμογή Αναλυτικών Προγραμμάτων Β΄ Γυμνασίου και Γ΄ Γυμνασίου (Μέρος Α΄)	Εφαρμογή Αναλυτικού Προγράμματος Γ΄ Γυμνασίου (Μέρος Α΄ και Μέρος Β΄)

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Α΄ Γυμνασίου

Εφαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας Α΄ Γυμνασίου, που χρονικά εκτείνεται από την **Εποχή του Λίθου** μέχρι την **Ελληνιστική Εποχή**.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Β΄ Γυμνασίου

Εφαρμογή:

(α) του Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας Β΄ Γυμνασίου, που χρονικά εκτείνεται από τη Ρωμαϊκή Εποχή μέχρι την Άλωση της Πόλης από τους Φράγκους το 1204 μ.Χ. και το Μεσαίωνα στη Δυτική Ευρώπη και

(β) του Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας Γ΄ Γυμνασίου (Μέρος Α΄), μέχρι το 18ο αιώνα (Διαφωτισμός).

Προσοχή! Κατά τη φετινή χρονιά, σύμφωνα με τον ανασχεδιασμό που έχει γίνει, θα διδαχθούν και ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ΜΕΡΟΣ Α΄ (βλ. Ανασχεδιασμός Διδακτέας Ύλης Ιστορίας Β΄ Γυμνασίου).

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Γ΄ Γυμνασίου

Εισαγωγή/Εφαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας Γ΄ Γυμνασίου, Μέρος Α΄ και Μέρος Β΄.

Το Μέρος Α΄ καλύπτει τη χρονική περίοδο από την Περίοδο της Λατινοκρατίας μέχρι την Εποχή του Ναπολέοντα και το Συνέδριο της Βιέννης (1815).

Το Μέρος Β΄ καλύπτει τη χρονική περίοδο από το Συνέδριο της Βιέννης (1815) μέχρι την Κύπρο από την Τουρκική Εισβολή του 1974 έως την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (2004). (Το Β΄ Μέρος θα αναρτηθεί σύντομα στην ιστοσελίδα του ΥΠΠ.)

Προσοχή! Κατά τη φετινή χρονιά, σύμφωνα με τον ανασχεδιασμό που έχει γίνει, θα διδαχθούν ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ΜΕΡΟΣ Α΄ ΚΑΙ ΜΕΡΟΣ Β΄ (βλ. Ανασχεδιασμός Διδακτέας Ύλης Ιστορίας Γ΄ Γυμνασίου).

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Βασικές επισημάνσεις

- ✘ Υποχρεωτική εφαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας (Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου) σε ό,τι αφορά τους διδακτικούς στόχους. Δεν διδάσκεται «βιβλίο» αλλά διδακτικοί στόχοι που αναφέρονται σε συγκεκριμένη εννοιολογική, δηλωτική και διαδικαστική γνώση. (Βλ. www.moec.gov.cy > Μέση Εκπαίδευση > Εκπαιδευτικό Υλικό > Ιστορία > Αναλυτικά Προγράμματα.)
- ✘ Διεύρυνση θεματικών ενοτήτων: οι θεματικές ενότητες στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας δεν ανταποκρίνονται απόλυτα στα διδακτικά εγχειρίδια.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Βασικές επισημάνσεις

- ✦ Διεξαγωγή μιας διαγνωστικού τύπου αξιολόγησης και στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου, ώστε να διαγνωστούν ελλείψεις και αδυναμίες των μαθητών/τριών σε σχέση με τις προαπαιτούμενες ιστορικές γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες, αξίες, στάσεις και συμπεριφορές.
- ❖ Τονίζεται ότι το αποτέλεσμα αυτής της αξιολόγησης ΔΕΝ πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στην αξιολόγηση των μαθητών/τριών στα τετράμηνα και συνεπώς δεν συστήνεται η αριθμητική αξιολόγηση των δοκιμίων.
- ❖ Ενδεικτικό γραπτό διαγνωστικής αξιολόγησης (για την Α΄ Γυμνασίου) υπάρχει στην ιστοσελίδα του ΥΠΠ.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Βασικές επισημάνσεις

- ✘ Επιλογή προτεινόμενων δραστηριοτήτων και θέματος για μια τουλάχιστον συνθετική εργασία (project) από το Αναλυτικό Πρόγραμμα.
- ✘ Υποχρεωτική εκπόνηση συνθετικής εργασίας (project) κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. (Βλ. *Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού, Διδακτική Μεθοδολογία και Εφαρμογές στο μάθημα της Ιστορίας.*) Στη Γ Γυμνασίου το φετινό Πρόγραμμα για την Τοπική Ιστορία («Έμαθα από τον παππού/τη γιαγιά...») μπορεί να ενταχθεί στο πλαίσιο της συνθετικής εργασίας (project).

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Βασικές επισημάνσεις

- ✘ Υποχρεωτική οργάνωση εκπαιδευτικής επίσκεψης σε κάποιο ιστορικό/αρχαιολογικό ή μουσειακό χώρο, για την Α΄ και Β΄ Γυμνασίου (Βλ. *Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικού, Διδακτική Μεθοδολογία και Εφαρμογές στο μάθημα της Ιστορίας.*)
- ✘ Για τη Γ΄ Γυμνασίου, για τη φετινή σχολική χρονιά μόνο, η επίσκεψη συστήνεται να ενταχθεί στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής εκδρομής του κάθε σχολείου. Η μία (1) περίοδος που διατίθεται πρέπει να αξιοποιηθεί από τον/τη διδάσκοντα/ουσα για την οργανωμένη και μεθοδική προετοιμασία της επίσκεψης.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Βασικές επισημάνσεις

- ✘ Η γραπτή αξιολόγηση των μαθητών/τριών μετρά το βαθμό επιτυχίας των μαθητών/τριών στην κατάκτηση των συγκεκριμένων, για κάθε ενότητα, διδακτικών στόχων. Γι' αυτό και οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι ενημερωμένοι για τους εκάστοτε στόχους.
- ✘ Ενημέρωση για ανακοινώσεις και εγκυκλίους σχετικά με σεμινάρια/συνέδρια/ημερίδες/διαλέξεις ιστορικού και αρχαιολογικού περιεχομένου από την ιστοσελίδα του ΥΠΠ. (Βλ. www.moec.gov.cy > Μέση Εκπαίδευση > Εκπαιδευτικό Υλικό > Ιστορία > Ανακοινώσεις – Εγκύκλιοι.)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

- ✘ Η Α΄ Γυμνασίου αξιοποιεί για ολόκληρη τη σχολική χρονιά το διδακτικό εγχειρίδιο της Α΄ Γυμνασίου.
- ✘ Η Β΄ Γυμνασίου αξιοποιεί αρχικά το διδακτικό εγχειρίδιο της Α΄ Γυμνασίου (για τη Ρωμαϊκή Εποχή) και μετά το διδακτικό εγχειρίδιο της Β΄ Γυμνασίου (για την ύλη μέχρι το 18ο αιώνα [Διαφωτισμός]).
- ✘ Η Γ΄ Γυμνασίου αξιοποιεί αρχικά το διδακτικό εγχειρίδιο της Β΄ Γυμνασίου (για την ύλη από την Περίοδο της Λατινοκρατίας μέχρι το 18ο αιώνα [Διαφωτισμός]) και μετά το διδακτικό εγχειρίδιο της Γ΄ Γυμνασίου (για την ύλη από την Αμερικανική Επανάσταση μέχρι τον 21ο αιώνα). (Σημείωση ☐ «Διαφωτισμός» μπορεί να διδαχθεί και από το διδακτικό εγχειρίδιο της Γ΄ Γυμνασίου.)
- ✘ Νοείται ότι με τα πιο πάνω διδακτικά εγχειρίδια του ΟΕΔΒ αξιοποιείται αναλόγως και το βιβλίο της *Ιστορίας της Κύπρου για το Γυμνάσιο* (ΥΑΠ).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- ✘ Διδακτικά εγχειρίδια, ΟΕΔΒ
- ✘ Παλαιότερα διδακτικά εγχειρίδια, ΟΕΔΒ
- ✘ Εγχειρίδια Χαρτογράφησης Εκπαιδευτικού Υλικού στο μάθημα της Ιστορίας Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου (βλ. www.moec.gov.cy > Μέση Εκπαίδευση > Εκπαιδευτικό Υλικό > Ιστορία > Αναλυτικά Προγράμματα)
- ✘ Αναρτημένο υλικό στην ιστοσελίδα του ΥΠΠ (βλ. www.moec.gov.cy > Μέση Εκπαίδευση > Εκπαιδευτικό Υλικό > Ιστορία > Διδακτικές προτάσεις)
- ✘ Βιβλία αναφοράς

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- ✘ Εκπαιδευτικό οπτικοακουστικό υλικό (βιντεοταινίες, DVD, CD-ROM, λογισμικά) που είτε είναι παραγωγή Εκπαιδευτικών/Παιδαγωγικών Ιδρυμάτων της Ελλάδας και Κύπρου είτε διατίθεται στο εμπόριο
- ✘ Τετράδια Εργασιών, Εκπαιδευτικά Προγράμματα Επισκέψεων σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους, Εκδόσεις ΥΑΠ
- ✘ Οδηγοί, κατάλογοι κ.λπ. ιστορικών/αρχαιολογικών χώρων και μουσείων
- ✘ Διαδίκτυο (ιστοσελίδες ιστορικού ενδιαφέροντος)

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

<p>Ο Β' Ελληνικός Αποικισμός</p>	<p>Βιβλίο αναφοράς</p> <p>Βιβλίο αναφοράς</p> <p>Οπτικοακουστικό υλικό (πολυμεσική εφαρμογή, CD-ROM)</p> <p>Οπτικοακουστικό υλικό (DVD)</p> <p>Οπτικοακουστικό υλικό (DVD)</p> <p>Οπτικοακουστικό υλικό (DVD)</p> <p>Οπτικοακουστικό υλικό (βιντεοταινία)</p> <p>Πηγές</p> <p>Ιστοσελίδα Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης της Ελλάδας</p>	<p>Mossé Claude, <i>Η αρχαϊκή Ελλάδα: Από τον Όμηρο ως τον Αισχύλο, 8ος-6ος αιώνας π.Χ.</i>, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1991</p> <p>Φωρ Πωλ, <i>Η καθημερινή ζωή στις ελληνικές αποικίες από τη Μαύρη Θάλασσα ως τον Ατλαντικό την εποχή του Πυθαγόρα 6ος αι. π.Χ.</i>, Εκδόσεις Παπαδήμας, Αθήνα 2007</p> <p><i>Ιστορία στο Διαδίκτυο: Η ίδρυση μιας αποικίας στο πλαίσιο του Β' Ελληνικού Αποικισμού (8ος-6ος αι. π.Χ.)</i>, παραγωγή: ΥΠΕΠΘ και Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Ελλάδας</p> <p><i>Μεταπόντιο – Σύβαρις – Ποσειδωνία</i>, παραγωγή: Εκπαιδευτική Τηλεόραση της Ελλάδας 1996</p> <p><i>Κρότων – Επιζεφύριοι Λοκροί</i>, παραγωγή: Εκπαιδευτική Τηλεόραση της Ελλάδας 1996</p> <p><i>Τύνδαρις – Ιμέρα – Αίγεστα</i>, παραγωγή: Εκπαιδευτική Τηλεόραση της Ελλάδας 1996</p> <p><i>ΠΟΛΙΣ-ΚΡΑΤΟΣ, Αποικισμός</i>, σειρά: Αρχαία Ελληνική Ιστορία, παραγωγή: Ίδρυμα Μελετών Λαμπράκη</p> <p>Ηρόδοτος, <i>Ιστορία</i> Θουκυδίδης, <i>Ιστορία</i></p> <p>http://vod.sch.gr/video/view/675 («Αιγαίο – Θαλάσσια γέφυρα – Μέρος 1ο» – Β' Ελληνικός Αποικισμός)</p>
---	---	---

ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β΄ ΚΑΙ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

* Διδακτική προσέγγιση: Οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν την κάθε θεματική ενότητα με βάση επιλεγμένους στόχους από το αντίστοιχο Αναλυτικό Πρόγραμμα, οι οποίοι θα προαποφασιστούν από κοινού με όλους/ες τους/τις διδάσκοντες/ουσες της κάθε τάξης. Βασικά κριτήρια επιλογής πρέπει να είναι: (α) η έμφαση στην ιστορική συνέχεια των γεγονότων, με στόχο την απόκτηση ενός συνεκτικού και επαρκούς σώματος γνώσεων, και (β) η καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ιστορική γνώση. Νοείται ότι θα πρέπει να αποφεύγονται οι περιληπτικές παρουσιάσεις.

ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β΄ ΚΑΙ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Διδακτική Ενότητα

*Οι Κομνηνοί και οι προσπάθειες ανάκαμψης της
Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (1081–1185),
Η ενετική οικονομική διεύσδυση στην Ανατολή**

(1 περίοδος)

(Σχολικό εγχειρίδιο, σ. 55–58)

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1081-1185)

Διδακτικοί Στόχοι → Επιλογή Διδακτικών Στόχων από κοινού (αιτιολόγηση)

Με το πέρας της διδασκαλίας, οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

1. Να κατανοούν τους όρους/έννοιες κλειδιά: Δυναστεία Κομνηνών, Πρόνοια, προνοiάριοι, ανάκτηση εδαφών, αποκατάσταση βυζαντινής κυριαρχίας, μάχη Μυριοκεφάλου, νορμανδικές επιδρομές, Χρυσόβουλο του 1082, εμπορικά προνόμια, αποικιακή αυτοκρατορία. (ιστορική συνέχεια, καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων)
2. Να γνωρίζουν την εσωτερική και εξωτερική πολιτική των Κομνηνών και να αποτιμούν την προσπάθειά τους για ανασυγκρότηση της αυτοκρατορίας. (ιστορική συνέχεια, καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων: «ανάγνωση» ιστορικού χάρτη, καλλιέργεια κριτικής σκέψης)
3. Να γνωρίζουν το λόγο της παραχώρησης εμπορικών προνομίων από τον Αλέξιο Α΄ Κομνηνό στη Βενετία και να αναφέρουν τα προνόμια που παραχωρήθηκαν με το Χρυσόβουλο του 1082.
4. Να αξιολογούν τις οικονομικές και πολιτικές συνέπειες της παραχώρησης προνομίων για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και τη Βενετία και να αναφέρουν άλλα παραδείγματα παραχώρησης ανταλλαγμάτων στην ιστορία. (ιστορική συνέχεια, καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων: καλλιέργεια κριτικής σκέψης) □
5. Να αιτιολογούν την προσπάθεια των διαδόχων του Αλεξίου Α΄ να αντιδράσουν στην ενετική οικονομική διείσδυση και να κρίνουν την αποτελεσματικότητά της.

ΟΙ ΚΟΜΗΗΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1081-1185)

Αφόρμηση - Σύνδεση με την προηγούμενη διδακτική ενότητα

Σχεδιάγραμμα και Χρονολογικός πίνακας (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 54, 143)

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ

Βασίλειος Α'	867-886
Λέων ΣΤ'	886-912
Αλέξανδρος	912-913
Κωνσταντίνος Ζ'	913-959
Ρωμανός Α' Λακαπνός	920-944
Ρωμανός Β'	959-963
Νικηφόρος Β' Φωκάς	963-969
Ιωάννης Α' Τζιμισκής	969-976
Βασίλειος Β'	976-1025
Κωνσταντίνος Η'	1025-1028
Ρωμανός Γ' Αργυρός	1028-1034
Μιχαήλ Δ'	1034-1041
Ζωή και Θεοδώρα	1042
Κωνσταντίνος Θ' Μονομάχος	1042-1055
Θεοδώρα	1055-1056
(δεύτερη βασιλεία)	

ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Μιχαήλ ΣΤ'	1056-1057
Ισαάκ Α' Κομνηνός	1057-1059

Η ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΔΟΥΚΩΝ

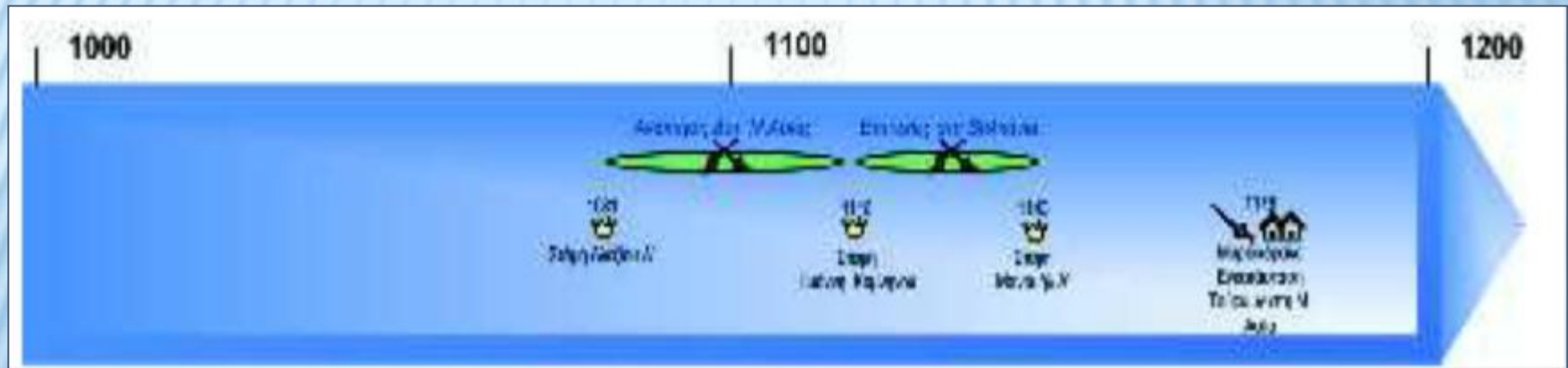
Κωνσταντίνος Ι' Δούκας	1059-1067
Ρωμανός Δ' Διογένης	1067-1071
Μιχαήλ Ζ' Δούκας	1071-1078
Νικηφόρος Γ' Βοτανειάτης	1078-1081

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1081-1185)

1ος Στόχος

Δυναστεία Κομνηνών

Σχεδιάγραμμα και Χρονολογικός πίνακας (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 56, 143)

Η ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΚΟΜΝΗΝΩΝ

Αλέξιος Α΄	1081-1118
Ιωάννης Β΄	1118-1143
Μανουήλ Α΄	1143-1180
Αλέξιος Β΄	1180-1183
Ανδρόνικος Α΄	1183-1185

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1081-1185)

1ος και 2ος Στόχος

Πρόνοια, προνοιάριοι, εσωτερική πολιτική Κομνηνών

Κείμενο σχολικού εγχειριδίου, σ. 55

«Στο εσωτερικό οι Κομνηνοί στηρίχτηκαν στους ευγενείς, εφαρμόζοντας το θεσμό της Πρόνοιας. Παραχωρούσαν δηλαδή, ισόβια, αγροκτήματα και φορολογικά έσοδα στους ευγενείς, με αντάλλαγμα την παροχή στρατιωτικών υπηρεσιών. Οι ευγενείς αυτοί ονομάζονταν προνοιάριοι ή στρατιώτες και έγιναν η άρχουσα τάξη, ενώ οι απλοί αγρότες βυθίστηκαν στην αθλιότητα.»

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1081-1185)

1ος και 2ος Στόχος

**Ανάκτηση εδαφών,
αποκατάσταση βυζαντινής κυριαρχίας,
μάχη Μυριοκεφάλου,
νορμανδικές επιδρομές,
εξωτερική πολιτική Κομνηνών,
αποτίμηση**

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1081-1185)

Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία επί Κομνηνών, 11ος-12ος αιώνας

Χάρτης (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 56)

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1081–1185)

Μάχη στο Μυριοκέφαλο της Φρυγίας 1176, Μανουήλ Κομνηνός
Γραπτή πηγή

Ματζικέρτ και Μυριοκέφαλον

«Και στέλνοντας αγγελιαφόρους (ο Μανουήλ Κομνηνός) ανακοίνωσε τα συμβάντα στους Κωνσταντινουπολίτες, παρουσιάζοντας τον εαυτό του κατά κάποιο τρόπο ομοιοπαθή με το Ρωμανό Διογένη, καθώς ο αυτοκράτορας εκείνος, όπως και αυτός ο ίδιος, κήρυξε κάποτε τον πόλεμο στους Τούρκους, αλλά έχασε το μεγαλύτερο μέρος του στρατού και πιάστηκε αιχμάλωτος.»

Νικήτας Χωνιάτης, *Χρονική Διήγησις*, Εκδόσεις I. A. Dieten, Βερολίνο 1975, σ. 191

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1081-1185)

Αποτίμηση εξωτερικής πολιτικής Κομνηνών

- Η εποχή της Δυναστείας των Κομνηνών αποτελεί την τελευταία αναλαμπή του Βυζαντίου.
- Αρχικά οι Κομνηνοί κατόρθωσαν να ανακτήσουν μεγάλο μέρος της Μικράς Ασίας και να αποκαταστήσουν εκεί τη βυζαντινή κυριαρχία.
- Με την ήττα στο Μυριοκέφαλο χάθηκε οριστικά η Μικρά Ασία και παγιώθηκε εκεί οριστικά η θέση των Τούρκων.
- Παρακμή του ελληνικού στοιχείου της Μικράς Ασίας.
- Οι δυτικές κτήσεις του Βυζαντίου στην Ιταλία χάθηκαν οριστικά.

1ος και 4ος Στόχος

**Χρυσόβουλο του 1082,
εμπορικά προνόμια,
αξιολόγηση οικονομικών και πολιτικών συνεπειών της
παραχώρησης προνομίων**

Η ΕΝΕΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

Εμπορικά προνόμια στους Βενετούς

Κείμενο σχολικού εγχειριδίου, σ. 57

«Για να αποκρούσει τους Νορμανδούς της Ιταλίας που είχαν αποβιβαστεί στα παράλια της Ηπείρου και ήταν έτοιμοι να βαδίσουν κατά της βυζαντινής πρωτεύουσας, ο Αλέξιος Α΄ ζήτησε τη συνδρομή των Βενετών. Με τη βοήθεια του πανίσχυρου βενετικού στόλου, το Βυζάντιο κατανίκησε τους Νορμανδούς. Για να ανταμείψει τους συμμάχους του, ο Αλέξιος Α΄ τους έδωσε, με το χρυσόβουλο (δηλ. επίσημη έγγραφη συμφωνία, υπογεγραμμένη από τον αυτοκράτορα και σφραγισμένη με τη χρυσή του βούλα) του 1082, τα ακόλουθα προνόμια...»

Η ΕΝΕΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

Γραπτή πηγή (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 57)

Από το Χρυσόβουλο του έτους 1082

«Επιπροσθέτως παραχωρούμε στους Βενετούς τα εργαστήρια μαζί με τους επάνω ορόφους που βρίσκονται στη συνοικία του Περάματος [...] και τρεις σκάλες (= αποβάθρες) που καταλήγουν σ' αυτή την περιοχή [...].

Δίνεται επίσης στους Βενετούς το δικαίωμα να κάνουν εμπόριο με κάθε λογής εμπορεύματα σ' όλα τα μέρη της Ρωμανίας, [...], χωρίς να πληρώνουν εντελώς τίποτε για τις δραστηριότητές τους, δηλ. το κομμέρκιον και τους άλλους δασμούς που μπαίνουν στο δημόσιο ταμείο, [...]. Σε όλους αυτούς τους τρόπους η αυτοκρατορική μου εξουσία τους δίνει το δικαίωμα να μη δέχονται οποιοδήποτε έλεγχο.»

L. Fr. Tafel – G. M. Thomas, *Urkunden zur älteren Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig mit besonderer Beziehung auf Byzanz und die Levante vom 9. bis zum Ausgang des 15 Jh.s.*,

Α' Μέρος, Βιέννη 1856, σ. 51–53

→ Το Βυζάντιο «παραιτήθηκε» από τα οικονομικά, ναυτιλιακά και φορολογικά δικαιώματά του, τα οποία δόθηκαν στους Βενετούς ως προνόμια.

→ Το Βυζάντιο παραχωρούσε σιγά σιγά την κυρίαρχη θέση του στο εμπόριο της Μεσογείου στις ιταλικές πόλεις.

→ Οι Βενετοί διείσδυσαν οικονομικά στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία → πολιτική διείσδυση.

ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β΄ ΚΑΙ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Διδακτική Ενότητα

*Η Γαλλική Επανάσταση (1789–1799)**

(1 περίοδος)

(Σχολικό εγχειρίδιο, σ. 16–22)

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1789-1799)

Διδακτικοί Στόχοι → Επιλογή Διδακτικών Στόχων από κοινού (αιτιολόγηση)

Με το πέρας της διδασκαλίας, οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

1. Να κατανοούν τους όρους/έννοιες κλειδιά: ηγεμόνας, ευγενείς, κλήρος, τρίτη τάξη, παλαιό καθεστώς, Εθνική Συνέλευση, Συντακτική Συνέλευση. (ιστορική συνέχεια, καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων)
2. Να γνωρίζουν τη διαστρωμάτωση της γαλλικής κοινωνίας του 18ου αιώνα και να τη συνδέουν με τα αίτια της Γαλλικής Επανάστασης. (ιστορική συνέχεια, καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων: κατανόηση κοινωνικής εξέλιξης)
3. Να κατανοούν τις μεταβολές που επέφερε στη γαλλική κοινωνία το κίνημα του Διαφωτισμού.
4. Να γνωρίζουν τις βασικές αποφάσεις της Συντακτικής και της Νομοθετικής Συνέλευσης και να εκτιμούν τη συμβολή τους στην εγκαθίδρυση του δημοκρατικού πολιτεύματος στη Γαλλία.
5. Να εκτιμούν τη σημασία και τις μακροπρόθεσμες συνέπειες της Γαλλικής Επανάστασης για την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια ιστορία. (ιστορική συνέχεια, καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων: καλλιέργεια κριτικής σκέψης, ένταξη ιστορικού γεγονότος στο ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο)

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1789-1799)

1ος και 2ος Στόχος

**Ηγεμόνας, ευγενείς, κλήρος, τρίτη τάξη,
παλαιό καθεστώς,
κοινωνική διαστρωμάτωση,
αίτια**

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1789-1799)

Οπτική πηγή (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 16)

Γελοιογραφία που απεικονίζει την τρίτη τάξη να κουβαλά τον κλήρο και την αριστοκρατία.

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1789-1799)

Κοινωνική διαστρωμάτωση

Εκμετάλλευση τρίτης τάξης από τα ανώτερα στρώματα , επιβολή φόρων, εξαθλίωση

Διαφωτισμός

Έκρηξη επανάστασης

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1789–1799)

1ος Στόχος

Εθνική Συνέλευση, Συντακτική Συνέλευση

Κύριοι Σταθμοί

- ✘ Συνέλευση των τάξεων (1789) – απαίτηση τρίτης τάξης για μεταρρυθμίσεις – απαίτηση βασιλιά για νέα φορολογία – αντίδραση τρίτης τάξης – αυτοανακήρυξη Εθνικής Συνέλευσης
- ✘ Αυτοανακήρυξη Συντακτικής Συνέλευσης (1789) – κατάργηση προνομίων – **Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη** – πρώτο σύνταγμα της Γαλλίας (1791) – **συνταγματική μοναρχία**
- ✘ Νομοθετική συνέλευση (1791) – θέσπιση καθολικής ψηφοφορίας (ανδρών) – θέσπιση διαχωρισμού της εκκλησίας από το κράτος
- ✘ Συμβατική Συνέλευση (1792) – **αβασίλευτη δημοκρατία**
- ✘ Διευθυντήριο (1795–1799) – πενταμελές συμβούλιο – εκτελεστική εξουσία – νέο σύνταγμα
- ✘ Εποχή του Ναπολέοντα (1799–1815)

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1789-1799)

5ος Στόχος

Σημασία, συνέπειες Γαλλικής Επανάστασης

Γραπτές πηγές (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 21-22)

1. Η γαλλική επανάσταση δίδαξε στους λαούς να αντιστέκονται στους τυράννους
Η Ευρώπη δεν καταλαβαίνει ότι μπορεί να ζήσει χωρίς βασιλιάδες, χωρίς ευγενείς. Εμείς δεν καταλαβαίνουμε ότι μπορεί να ζήσει κανείς μαζί τους. Οι αξιότιμοι γείτονές μας απασχολούν [...] τον κόσμο με την υγεία του βασιλιά, με τις διασκεδάσεις και τα ταξίδια του. Εμείς πληροφορούμε τον κόσμο για τα ονόματα και τις αρετές των ηρώων που πέθαναν για τη λευτεριά [...] Εμείς του μαθαίνουμε ότι σήμανε η ώρα της εκτέλεσης των καταπιεστών.
Ροβεσπιέρος, Λόγος στη Συμβατική Εθνοσυνέλευση, 7 Μαΐου 1794.
Πηγή: Μ. Βερέτας (επιμ.), *Μαρά, Σεν Ζιστ, Ροβεσπιέρος, Κείμενα, Σύγχρονη Εποχή*, Αθήνα 1989, σ. 254.

3. Η γαλλική επανάσταση γέννησε τον δημοκρατικό πατριωτισμό

[...] Στα αριστοκρατικά κράτη, η λέξη πατρίδα δεν σημαίνει κάτι, παρά μόνο για τις οικογένειες των ευγενών, που έχουν την κυριαρχία. Μόνο στη δημοκρατία το κράτος είναι αληθινά η πατρίδα όλων των ανθρώπων που το συνθέτουν, και μπορεί να μετρήσει τόσους υπερασπιστές που ενδιαφέρονται για την υπόθεσή της όσους και πολίτες. Να ποια είναι η πηγή της ανωτερότητας των λεύτερων λαών απέναντι σε όλους τους άλλους.

Ροβεσπιέρος, Λόγος στη Συμβατική Εθνοσυνέλευση, 17 Φεβρουαρίου 1794.

Πηγή: Μ. Βερέτας (επιμ.), *Μαρά, Σεν Ζιστ, Ροβεσπιέρος, Κείμενα, Σύγχρονη Εποχή*, Αθήνα 1989, σ. 234.

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1789-1799)

5ος Στόχος

Σημασία, συνέπειες Γαλλικής Επανάστασης

Γραπτές πηγές (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 17)

1. Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη, 1789

1. Οι άνθρωποι γεννιούνται και παρμένουν ελεύθεροι κι έχουν τα ίδια δικαιώματα.

2. Σκοπός κάθε πολιτικής οργάνωσης είναι να διαφυλάσσει τα φυσικά και απαράγραπτα δικαιώματα του ανθρώπου. Τα δικαιώματα αυτά είναι η ελευθερία, η ιδιοκτησία, η ασφάλεια και η αντίσταση στην καταπίεση.

3. Το έθνος είναι αποκλειστική πηγή κάθε εξουσίας. Κανένα αυθαίρετο σώμα, κανένα άτομο δεν μπορεί να ασκεί εξουσία που δεν απορρέει από το έθνος.

6. Νόμος είναι η έκφραση της γενικής βούλησης. [...] Αφού όλοι οι πολίτες είναι ίσοι απέναντι στον νόμο, μπορούν όλοι να καταλαμβάνουν δημόσια αξιώματα και θέσεις, ανάλογα με τις ικανότητές τους και χωρίς καμιά άλλη διάκριση παρά αυτή που πηγάζει από τις αρετές και τα προτερήματά τους.

10. Κανένας δεν πρέπει να διώκεται για τις πεποιθήσεις του, ακόμη και τις θρησκευτικές, υπό τον όρο πως η εκδήλωσή τους δεν διαταράσσει την τάξη του νόμου.

11. Η ελεύθερη έκφραση της σκέψης και των πεποιθήσεων είναι ένα από τα πολυτιμότερα δικαιώματα του ανθρώπου. Επομένως κάθε πολίτης μπορεί να μιλά, να γράφει και να τυπώνει ελεύθερα, εκτός από τις περιπτώσεις κατάχρησης αυτής της ελευθερίας, που ορίζονται από τον νόμο.

17. Δεδομένου ότι η ιδιοκτησία είναι δικαίωμα ιερό και απαραβίαστο, από κανέναν δεν επιτρέπεται να αφαιρεθεί παρά μόνο όταν η δημόσια ανάγκη, νόμιμα διαπιστωμένη, το απαιτεί φανερά και υπό την προϋπόθεση μιας δίκαιης και προκαταβολικής αποζημίωσης.

Πηγή: <http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/>

2. Τα δικαιώματα των γυναικών αγνοήθηκαν και από τους επαναστάτες

Η Ολυμπία ντε Γκουίζ υπήρξε μία από τις μαχητικότερες αγωνίστριες της γαλλικής επανάστασης. Άσκησε αυστηρή κριτική στους συντάκτες της Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου επειδή αγνόησαν τις γυναίκες. Εκτελέστηκε στη λαιμητόμο το 1793.

Γυναίκες, ξυπνήστε! Το μήνυμα της λογικής ακούγεται σ' ολόκληρο τον κόσμο! Ανακαλύψτε τα δικαιώματά σας! Η ισχυρή αυτοκρατορία της φύσης δεν περιβάλλεται πλέον από την προκατάληψη, τον φανατισμό, τη δεισιδαιμονία και τα ψέματα. Η φλόγα της αλήθειας έχει σκορπίσει τα σύννεφα της ανοησίας και της καταπίεσης. Ο άνδρας, που ήταν μέχρι χθες υποδουλωμένος, έχει πολλαπλασιάσει τη δύναμή του και χρειάζεται και τη δική σας βοήθεια για να σπάσει τις αλυσίδες του. Με το να απελευθερωθεί μόνο αυτός, αδικεί κατάφωρα τη σύντροφό του. Γυναίκες, γυναίκες! Πότε θα πάψετε να είστε τυφλές; Τι έχετε κερδίσει μέχρι τώρα από την επανάσταση; [...] Αγωνιστείτε, λοιπόν, για τα δικαιώματά σας.

D. Levy, H. Applewhite, M. Johnson (επιμ.), «Olympe de Gouges, "Declaration of the Rights of Woman and Female Citizen"», *Women in Revolutionary Paris, 1785-1795*, University of Illinois Press, Urbana 1979, σ. 92.

ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β΄ ΚΑΙ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΕ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Διδακτική Ενότητα

*Εξέλιξη και εδραίωση της Επανάστασης
στη νότια Ελλάδα: στρατιωτικές επιχειρήσεις,
εμφύλιες συγκρούσεις και πολιτική οργάνωση των
επαναστατημένων Ελλήνων**

(1 περίοδος)

(Σχολικό εγχειρίδιο, σ. 30–34, 36–37)

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Διδακτικοί Στόχοι → Επιλογή Διδακτικών Στόχων από κοινού (αιτιολόγηση)

Με το πέρας της διδασκαλίας, οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

1. Να κατανοούν τους όρους/έννοιες κλειδιά: εμφύλιος πόλεμος, Έξοδος του Μεσολογγίου, Εθνοσυνέλευση, Ιουλιανή Συνθήκη, Ναυμαχία του Ναυαρίνου, Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας. (ιστορική συνέχεια)
2. Να εντοπίζουν στο χάρτη τις κύριες φάσεις της Ελληνικής Επανάστασης σχολιάζοντας και αιτιολογώντας την εξέλιξή της από το 1821 μέχρι το 1830. (καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων: «ανάγνωση» ιστορικού χάρτη, καλλιέργεια κριτικής σκέψης)
3. Να γνωρίζουν τις σημαντικότερες στρατιωτικές και ναυτικές επιτυχίες των επαναστατημένων Ελλήνων και τις ηγετικές φυσιογνωμίες που σχετίζονται με αυτές.
4. Να συσχετίζουν τα αίτια του εμφυλίου πολέμου με τις προσπάθειες των επαναστατημένων Ελλήνων για πολιτική οργάνωση. (καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων: καλλιέργεια κριτικής σκέψης)
5. Να τεκμηριώνουν με αναφορά στα ιστορικά γεγονότα, τις συνέπειες που είχε για την εξέλιξη του Αγώνα, ο εμφύλιος πόλεμος των Ελλήνων και οι βιαιότητες των Τούρκων.
6. Να επικαιροποιούν το ζήτημα της εμφύλιας διαμάχης με αναφορές στη σύγχρονη ιστορία.
7. Να συγκρίνουν το ιστορικό γεγονός της Πολιορκίας και της Εξόδου του Μεσολογγίου με την αναπαράστασή του στην τέχνη.
8. Να γνωρίζουν τους όρους της Ιουλιανής Συνθήκης (1827) και του Πρωτοκόλλου της Ανεξαρτησίας (1830) και να αξιολογούν τις προθέσεις των Μεγάλων Δυνάμεων για την επίλυση του ελληνικού ζητήματος.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Αφόρμηση – Σύνδεση με την προηγούμενη διδακτική ενότητα

Οπτική πηγή (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 29)

Πέτερ φον Ες, «Ο Ιερός Λόχος μάχεται στο Δραγατσάνι», 2ο μισό 19ου αιώνα, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα

Οπτική πηγή (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 30)

Θεόδωρος Βρυζάκης, «Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ευλογεί τη σημαία της επανάστασης (φανταστική σύνθεση)», 1865, Εθνική Πινακοθήκη Ελλάδας

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ
ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

1ος και 2ος Στόχος

**Έξοδος του Μεσολογγίου,
Ναυμαχία του Ναυαρίνου,
κύριες φάσεις Ελληνικής Επανάστασης (στο χάρτη)**

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Στρατιωτικές Επιχειρήσεις

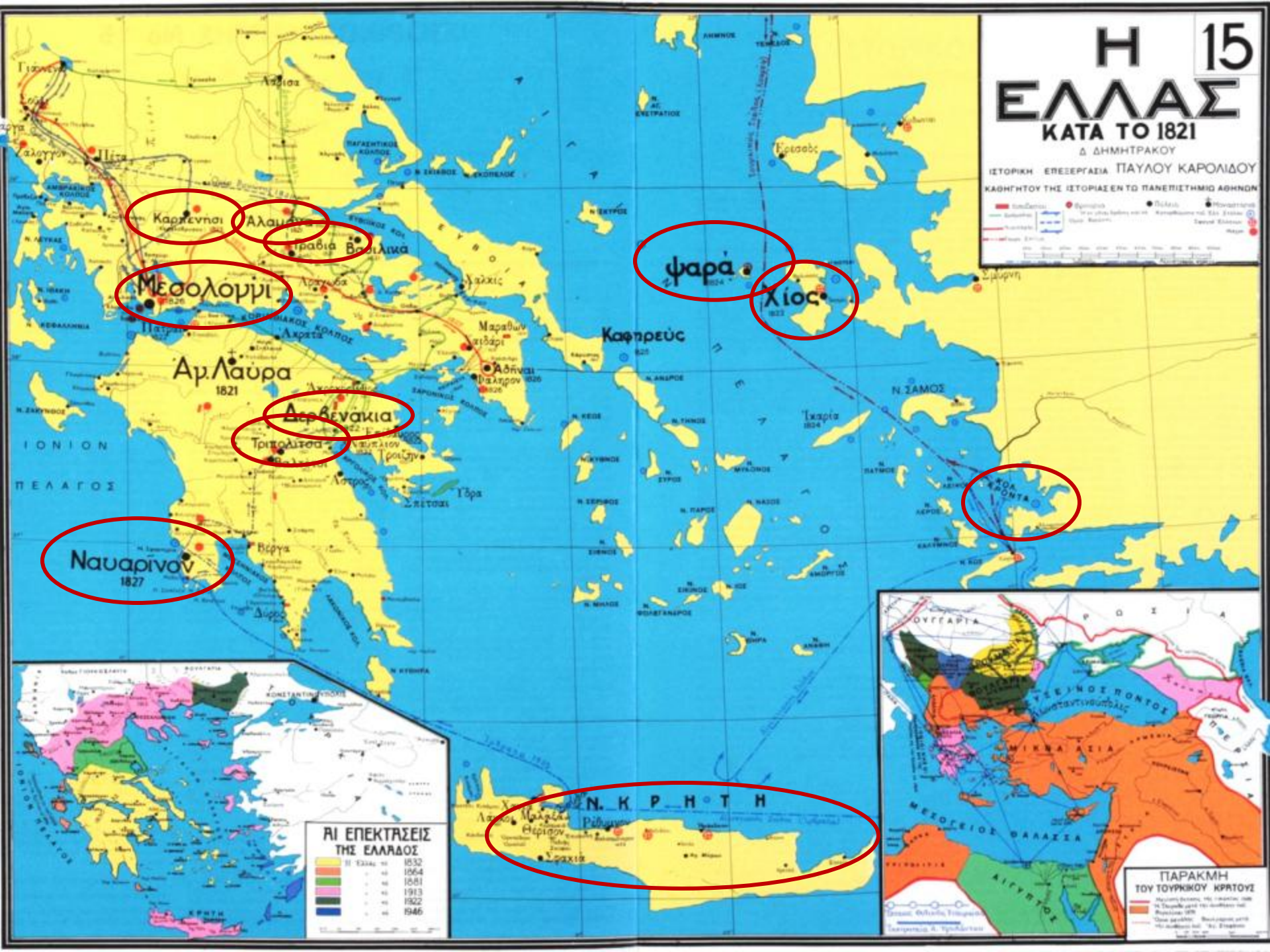
Κείμενα σχολικού εγχειριδίου, σ. 30–32, 36

Φάση επιτυχιών (1821–1824)	Φάση κάμψης (1825–1827)
Κατάληψη Καλαμάτας και Πάτρας	Μάχη στο Μανιάκι Παπαφλέσσας
Μάχη της Αλαμάνας Αθανάσιος Διάκος	Μάχη στους Μύλους Δημήτριος Υψηλάντης, Κωνσταντίνος Μαυρομιχάλης, Μακρυγιάννης
Μάχη στο Χάνι της Γραβιάς Οδυσσέας Ανδρούτσος	Πολιορκία Μεσολογγίου
Άλωση Τριπολιτσάς Θεόδωρος Κολοκοτρώνης	Κατάληψη Ακρόπολης
Καταστροφή της Χίου	
Μάχη στα Δερβενάκια Θεόδωρος Κολοκοτρώνης	
Μάχη στο Καρπενήσι (Κεφαλόβρυσσος) Μάρκος Μπότσαρης	
Υποταγή Κρήτης, Καταστροφές Κάσου και Ψαρών	
Ναυμαχία του Γέροντα Ανδρέας Μιαούλης	

Ναυμαχία του Ναυαρίνου, 1827: οι ευρωπαϊκές δυνάμεις συνέτριψαν τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο

Η 15 ΕΛΛΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821

Δ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΑΘΗΝΩΝ

**ΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

1832	1832
1864	1864
1881	1881
1913	1913
1922	1922
1946	1946

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προσωπογραφίες πρωταγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης
(σχολικό εγχειρίδιο, σ. 30-32)

2. Ο Θεόδωρος
«γέρος του Μοριά»
επανάστασης

παφλ...

7. Γεώργιος Καραϊσκάκης

Μπότσαρης

8. Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ
ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Σφαγή της Χίου (1822)

*Ευγένιος Ντελακρουά, «Η σφαγή της Χίου», 1824,
Μουσείο του Λούβρου, Παρίσι*

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Πολιορκία και Έξοδος του Μεσολογγίου (1825–1826)

Γραπτή και οπτική πηγή (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 31–32)

2. Η πείνα βασανίζει τους αγωνιστές του Μεσολογγίου

Αρχίσσαμεν, περί της 15 Μαρτίου, να φάμε χορτάρι της θαλάσσης το εβράζαμεν πέντε φοραίς έως ότου έβγαι-
νεν από το βράζον σαλάτα, και με ζουμί από καβούρους ανακατωμένον και τούτο.
Μηδ' ήτο δυνατόν να φάμεν άλλο τίποτ' εκτός όστις εδύνατο να πιάσθω έναν. Βατράχους δεν είχαμεν, κατά δυστυ-
χήν, οσθένειαι, πονόστομος και αρθρίτις. Εις τοιαύτην κατάστασιν ευρισκόμα-
σθαμεν, οπότεν εβγαίναμεν εις Ναύπλιον συσταίνον και να φάγωμεν (εν ανάγκη) ένας τον
κοψεν κρέας από το μπρί ενός φονευμένου και το έφαγεν.
Πείνα βασανίζει τους αγωνιστές του Μεσολογγίου. Από τα 1821 μέχρι των 1833, επιμ. Γ. Βλαχογιάννης,

**Θεόδωρος Βρυζάκης,
«Η έξοδος του Μεσολογγίου», 1855,
Εθνική Πινακοθήκη Ελλάδας**

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ
ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

1ος, 2ος και 4ος Στόχος

**Εμφύλιος πόλεμος,
αίτια,**

αιτιολόγηση εξέλιξης της Ελληνικής Επανάστασης

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Εμφύλιες Συγκρούσεις

Κείμενο σχολικού εγχειριδίου, σ. 34

Ο εμφύλιος πόλεμος Η πολιτική ένταση δεν άργησε να οδηγήσει σε εμφύλια σύρραξη, που εκδηλώθηκε το φθινόπωρο του 1823, αρχικά ως σφοδρή πολιτική σύγκρουση και λίγο αργότερα ως ανοιχτή ένοπλη αναμέτρηση.

Οι αντιθέσεις ανάμεσα στους Έλληνες που προεπαναστατικά διέθεταν εξουσία και τώρα επιδίωκαν να τη διατηρήσουν (πρόκριτοι, ιεράρχες, Φαναριώτες) και σ' εκείνους που αναδείχτηκαν στα πεδία των μαχών και θεωρούσαν αυτονόητο δικαίωμά τους την πρωταγωνιστική συμμετοχή τους στα κοινά (οπλαρχηγοί, Φιλικοί), οι τοπικιστικές αντιθέσεις, οι διαφωνίες για τη διαχείριση των χρημάτων του δανείου που είχε συναφθεί στην Αγγλία και οι καθαρά προσωπικές αντιπαλοότητες και φιλοδοξίες γέννησαν την εμφύλια διαμάχη.

→ Οι εμφύλιες συγκρούσεις (1823-1825) συνέβαλαν στην κάμψη των στρατιωτικών επιχειρήσεων της Ελληνικής Επανάστασης.

→ «Οι νικητές φυλάκισαν τον Κολοκοτρώνη και τον Οδυσσέα Ανδρούτσο, που λίγο αργότερα δολοφονήθηκε» (σχολικό εγχειρίδιο, σ. 34): σημαντικοί πολεμικοί αρχηγοί παραγκωνίστηκαν ή δολοφονήθηκαν.

→ Οι εμπάθειες, τα μίσση, τα πολιτικά και ατομικά συμφέροντα ψύχραναν τον πρώτο εθνικό ενθουσιασμό.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΕΜΦΥΛΙΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

1ος Στόχος

**Εμφύλιος πόλεμος, Εθνοσυνέλευση,
Ιουλιανή Συνθήκη (1827), Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας (1830)**

Κύριοι Σταθμοί Πολιτικής Οργάνωσης

- ✘ Α΄ Εθνοσυνέλευση (1821-1822) – απόφαση για κατάργηση τοπικών οργανισμών – **δημιουργία κεντρικής διοίκησης – πρώτο ελληνικό σύνταγμα** (Σύνταγμα της *Επιδαύρου*) – πολίτευμα αβασίλευτης δημοκρατίας
- ✘ Β΄ Εθνοσυνέλευση (1823) – **κατάργηση τοπικών οργανισμών** – τροποποιημένο Σύνταγμα της *Επιδαύρου* (*Νόμος της Επιδαύρου*)
- ✘ Εμφύλιος Πόλεμος (1823-1825) – αρχικά σφοδρή πολιτική σύγκρουση – αργότερα ανοιχτή ένοπλη αναμέτρηση
- ✘ Γ΄ Εθνοσυνέλευση (1826 και 1827) – **εκλογή του Ιωάννη Καποδίστρια ως Κυβερνήτη της Ελλάδας – Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδας** (φιλελεύθερο και δημοκρατικό)
- ✘ Ιουλιανή Συνθήκη του Λονδίνου (1827) – **Αγγλία, Ρωσία, Γαλλία προέβλεπαν την ίδρυση αυτόνομου ελληνικού κράτους**
- ✘ Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας (1830) – **Αγγλία, Ρωσία, Γαλλία υπόγραψαν την πρώτη διεθνή διπλωματική πράξη που αναγνώρισε την Ελλάδα ως κράτος κυρίαρχο και ανεξάρτητο**

ΟΜΑΔΑ ΑΠ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 2013-2014

Κυπριανός Λούης, ΠΛΕ	22806315
Σκεύη Πρωτοπαπά, ΕΜΕ	22800895
Γεωργία Κούμα, ΕΜΕ	22800770
Ελένη Κτίστη, ΕΜΕ	22809558

Σύμβουλοι Ιστορίας

Άννα-Μαρία Κοπάτου	22800903
Ναταλία Κυριακίδη	22800949

Υποστηρικτές Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας

Ανδρέας Αντζουλής, Γραφείο Α.Π.	22402459
Ανδρέας Γεωργαλλίδης, Γραφείο Α.Π.	22402459
Κωνσταντίνος Σταυρινού, Γραφείο Α.Π.	22402459
Παναγιώτης Σάββα, Λειτουργός Π.Ι.	22402327
Έλλη Χατζηγεωργίου, Καθηγήτρια Π.Ι.	22402361